

Sámi allaskuvla
Sámi University College

OAHPPOPROGRÁMMAPLÁNA

SÁMI VUOĐĐOSKUVLA OAHPAHEADDJEOAHPPU

5.-10. dássi

Joavku VUO2012 (2012-2016)

Sámi allaskuvlla dutkan- ja oahppostivra dohkkehan 15.8.12, áššis DOS 68/12. Dutkan -ja oahppostivra dohkkehan ođastemiid 25.9.2013, áššis 96/13.

Innhold

1. Prográmma namma ja grádanamahus	3
2. Vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. oppalaččat	3
3. Sisabeassangáibádusat	3
5. Oahpahusgiella	4
6. Oahpu sisdoallu	4
7. Oahppanjoksosat	6
8. Prográmma huksehus	8
9. Oahppanvuogit	10
10. Árvvoštallanvuogit ja profešuvdnamáhppa	12
11. Studeanttaid dohkálašvuodaárvvoštallan	13
12. Bargo- ja joatkkaoahppovejolašvuodát	13
13. Eará dieđut	13
13.1 Lonohallanstudeantan ja internašunaliseren	13
13.2 Oahppokvalitehta	14

1. Prográmma namma ja grádanamahus

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. dássi, bachelor + 1 jahki.

Samisk grunnskolelærerutdanning for 5.-10 trinn, bachelor + 1 jahki.

The Sami primary and lower secondary teacher education program for years 5-10, bachelor + 1 year

Bachelor lea alitoahppovuogádagas mii addá vuodu bajit dási ohppui, masteroahpuide.

Oahppu lea 4 jagi oahppu ja addá 240 oahppočuoggá.

2. Vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. oppalaččat

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. dásiide ráhkkanahhtá bargat oahpaheaddjin gaska- ja nuoraidskuvladásis. Oahppu lea njeallje jagi oahppu ja oahpus galgá čiekŋudit oahppi máhttui ja fágaide. Oahpu áigge galgá lohkat pedagogihka ja oahppimáhtu 60 oahppočuoggá ja golbma sierra oahpahusfága mas guhtege lea 60 oahppočuoggá.

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 5.-10. lea ámmátoahppu, nuppiin sániiguin profešuvdnaoahppu, mii laktá oktii fágaid didaktihkalaš fáttáid, pedagogalaš teorijaid ja bargohárjehallamiid hárjehallanskuvllain. Bargohárjehallamiin studeanttat besset bagadallama vehkiin geahččaladdat oahpaheaddji ámmátbarggu sámi dilálašvuodain, ja hárjehallat fágaoahpaheami fágain maida lea čiekŋudeamen. Fágalaš gelbbolašvuoda olaheapmi lea oahpahusfágaid váldomihttu, mas ámmátfágalaš perspektiiva, pedagogihkka ja oahppimáhttu (ahká heivehuvvon), fágadidaktihkka, fágaid gaskasašvuolta ja hárjehallan leat heivehuvvon oktii. Oahpaheaddjeprofešuvnna iešvuolta boahdá ovdan ja nannejuvvo fágaoahpahusa ja hárjehallamiid bokte. Vuodđu huksejuvvo studeanttaid vásáhusaid ala, mii oahpu, bagadallama ja hárjehallama vehkiin nannejuvvo.

3. Sisabeassangáibádusat

Sisabeassangáibádussan lea oppalaš lohkelbbolašvuolta dahje reálagelbbolašvuolta ja sámegealla. Ohccis galget leat 35 skuvlačuoggá ja unnimusat árvosátni 3 dárogielas ja sámegeallas ja matematihkas, dahje vástideaddji gelbbolašvuolta eará riikkain. Ohccis galgá leat leamaš sámegealla joatkkaskuvllas juogo 1. dahje 2. giellan, dahje son galgá leat čađahan sámegealla lohkanbadjeoahpu eksámena. Ohcci sáhtá maid váldit sámegealla geahččaleami Sámi allaskuvllas, ja dan vuodul árvvoštallojuvvojit su sámegealla máhttu ja sisabeassanvuodđu. Lassin čujuhit universitehtaid ja allaskuvllaid oktasaš sisaváldinnjuolggadusaide, ja Sámi allaskuvlla sisaváldinnjuolggadusaide. Buot studeanttat galget oahpu álggus doaimmahit politiijaduodaštusa vai sáhttet oassálastit oahpu hárjehallamiidda skuvllain.

5. Oahpahusgiella

Oahpu váldoahpahusgiella lea sámegiella. Oahpus sáhttet leat logaldallamat ja seminárat maiddá eará gielaide, muhto dárbbu ja vejolašvuođaid mielde ordnejuvvo dulkon.

6. Oahpu sisdoallu

Oahppoprográmma vuodđun lea sámii servodaga mánggabealatvuohta ja mánggakultuvrralaš servodaga huksen, sámii kultuvra ja sámegielaide dilli, historjjás otnábeavái ja boahttevuhitii. Sámii oahppanáddejumit, oahpahusmáallet/-vuogit ja sámii árbevirolaš bajásgeassin leat vuolggasadjin ja dat mo sáhttit skuvllas dáid sirdit ođđa áigái e.e oahppanreaidduid ja teknologiiija bokte. Profešuvdnaperspektiiva lea guovddážiis oahpus ja deattuhuvvo sihke fágaoahpahusa ja hárbhallama bokte hárbhallanskuvllain, dan bokte go oahpahus čadno bargoeallimii. Sámii pedagogihkka ja dábbalaš oarjemáilmmi pedagogihkka heivehuvvojit skuvlla áigái ja báikkái heivvolaš vuogiin nu ahte sámii máhttu šaddá sámii skuvlamáhttu.

Sámii mánnáid ja nuoraid ovdánahttima, miela ja dárbbuid geahčastagas sámii vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu fágaiide laktojuvvojit luondu-, giella- ja kulturipmárdus, ja oahppama lahkoniid dáiguin perspektiivvaiguin:

- Oahppit sámii árbevierus ja ođđa áigái
- Kultuvrralaš mánggabealatvuohta riggodahkan
- Sámii mánnát (ja nuorat) eamiálbmogin

Mánnát báikkálaš servodagas ja kultuvrralaš mánggabealatvuođas fáttmasta maiddá variašuvnna ja mánggabealatvuođa sámii servodagas. Sámii oahpaheaddjigelbbolašvuohta searvidahtta mánnáid, geain leat iešguđetlágan etnalaš, kultuvrralaš, sosiálalaš ja giellalaš duogážat.

Didaktihkalaš gelbbolašvuohta ja vuodđogálggat ovdánahttojuvvojit fágain. Oahppanjođiheapmi ja ovttasdoaimman ovdánahttojuvvojit ovdamorrašiin ja gulahallamiin. Rievddadan- ja ovdánahttingelbbolašvuohta ovdánahttojuvvojit go váldá fuola das, ahte mii eallit ja birget dynámalaš oahppanmáilmmis. Profešuvdnaetihkalaš gelbbolašvuohta ja miehtá sámii perspektiiva ovdánahttojuvvojit dain mánggabealat hárbhallanskuvllain miehtá Sámii, sihke Norggas, Ruotas ja Suomas dahje eará eamiálbmotguovlluin

Pedagogihkka ja oahppimáhttu (POM) fága ja hárbhallan leat oahpu guovddážiis, integrerejeaddji fágain. Dat galget buktit ovdan dan, mo bajásgeassin ja oahpahus sáhttet nannet ohppiid fágalaš, sosiálalaš ja persovnnalaš oahppama ja ovdánahttima.

Oahpu fágalaš progresašuvdna:

Vuosttaš jagi:

- oahpásmuvvat oahpaheaddji ámmáha rollii
- oahpásmuvvat skuvlla dilálašvuodaide ja oahppimáhttui ja ovdáneapmái.

Nuppi jagi:

- vuodjut eanet oahpaheaddji rollii ja oahppamii guoskevaš didaktihkkii.
- Čađat oahpus lea dutki oahpaheaddji oaidnu, vai oahpaheaddjit basttášedje ovddidit fágamáhtu mainna váldit vuhtii ohppiid ja ovddidit skuvlla organisašuvnna hástaleaddji sámi diliin. Danin oahpu sisdollui gullet maiddái dutkanmetodalaš ja dieđateorehtalaš fáttát, vai dutki lahkoneapmi oahpaheaddji ámmáhii olahuvvo.

Goalmmát ja njealját jagi:

- čađahuvvo bachelorbargu, mas galgá čatnat oktii fágateoriijaid ja praktihkalaš vásáhusaid. Bachelorbarggu lea vejolaš čatnat Sámi allaskuvlla dutkan- ja ovdánahttindoaimmaide oassin.
- váldit sámi oahpaheaddjiámmáha háldui oppalaččat, profesašuvnnaččat. Oahpus deattuhuvvo miehtá eallima guoskevaš oahppan: Oahpaheaddji ámmáha ovddideapmi galgá joatkašuvvat maiddái oahpu maŋŋá.

Fágaoahpuin studeanttat galget ovdánahttit nana fágagelbbolašvuoda, mii leat eaktun buori oahpahussii ja ohppiid oahppamii. Fágaoahput sisttisdoallet fágateoriija, fágadidaktihka, oahppandiehtaga ja ámmátperspektiivva. Fágadidaktihka čatná oktii dieđafága ja skuvlafága (oahpahusfága) ja suokkarda fága iešvuodaide, sisdoaluid ja bargomálliid ja árvoštallá plánaid ja oahpaha ohppiid ollislaš oahppama perspektiivvas. Dáikko bokte oahppanádejjumiid ja bargovugiid ođasteapmi lea dehálaš, vai bastit váldit vuhtii sámi skuvlla ja servodaga dárbbuid.

Lohkanmearri láidesta studeanttaid oahpásmuvvat sámi ja eamiálbmogiid dutkan- ja ovdánahttinbargguide, áigeuoovdilis guorahallamiidda ja fágačállosiidda, ja sámi árbevirolaš dieđuide. Maiddái njálmmálaš gáldut (omd. eallilan olbmot, resursaolbmot, árbevirolaš máhtu hálddašeaddjit) leat ávkkálaččat dieđuid háhkamis. Váimmuslohkanmearri lea sámegeallii dalle go lea olahanmutter ja muđui skandinávagielaide ja sáhtá maiddá leat engelasgillii.

Teoriija ja hárjehallama gaskavuohhta /praktihkalaš barggut.

Bargohárjehallan lea integrerejuvvon oassi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpus 5.-10., mas studeanta galgá hárjehallat luohkká ja fágaoahpaheaddjin fágadidaktihkalaš áššiid. Unnimusat ovttá hárjehallanáigodaga galgá čađahit eará riikkas dahje eará sámi guovllus go masa aldis lea gullevašvuohhta, juogo Norggas, Ruoŋas dahje Suomas (dahje eará eamiálbmot guovllus).

Hárjehallanoahpamus dáhpáhuvvá hárjehallanskuvllas, fágaoahpamusas, ráhkkanemiin hárjehallamiidda, hárjehallama čađaheamis ja árvvoštallamis. Bargohárjehallan lágiduvvo sierra vugiid mielde: guhkit hárjehallanáigodagaid, hárjehallamat sierra jagi áiggiid, biđgejuvvon hárjehallamiid, oahppojagi álgovahkkuid ja loahppavahkkuid, adopšuvdnahárjehallama, fágasemináraid ja oahppomátkkiid bokte.

Hárjehallanoahppu hárjehallanskuvllain lea 20-21 vahku ja lágiduvvo buot njealji oahppojagi áiggi.

7. Oahppanjoksoset

Našunála gelbbolašvuođa meroštallan čilge makkár vurdojuvvon oppalaš gelbbolašvuohta galgá olbmossii čađaha dihto grádaoahpu. Vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu lea bachelorgrádaoahppu + okta jahki. Láhkaásahusrámmaplána, man vuodul oahppu jodihuvvo, čilge juste dán oahpu oppalaš oahppanjoksosiid. Dát leat vuodđun ásahusa prográmmaplánii. Prográmmaplána fas konkretisere oahppanjoksosiid ja heiveha daid báikkálaš dássái.

Oppalaš oahppanjoksoset:

- fágalaš ja fágadidáktalaš máhttu fágain, mat leat válljejuvvon 5-10 vuodđoskuvlaoahpaheaddjeohppui, oahppo – ja skuvlafágan ja dutkanfágan
- máhttu bargat ohppiid vuodđogálggaid ovdánahttimiin das ahte ovdabuktit njálmmálaččat, lohkat, ovdanbuktit čálalaččat, rehkenastit ja geavahit digitála reaiduid fágaid siskkobealde ja fágaid rastá
- máhttu ja beroštupmi lágidit oahpahusa mii ovdánahtta vuodđogálggaid heivehuvvon 5.-10. nu ahte jáhkku ohppiid iehčanas oahppamii lea gievra
- máhttu vuodjut oahpahanfágaide ja heivehit oahpahusa nu ahte buot oahppit ovdánit fágalaččat, sosiálalaččat ja persovnnalaččat.
- máhttu ollislaš oahppomannolagas, mas deattuhit sirdašumi mánáidskuvladásis nuoraidskuvladássái ja nuoraidskuvladásis joatkkaskuvlaoahpu dássái
- máhttu sámi ja eamiálbmogiid oaidnin- ja oahppanvugiin.
- máhttu bargat sámi oahpaheaddjin miehtá Sámi ja stuorraservodagas.

Máhtu ja diehtu:

- profešuvdna- ja fágalaš gelbbolašvuohta bargat sámi oahpaheaddjin 5.-10 luohkkadásiin
- oahpaheaddjiprofešuvnna ja skuvlla iešvuođain, historjjás ja ovdáneamis, skuvlla láhkavuodus, oahppoplánain, árvvuin ja sajádagas ja rollas sámi- ja muđui servodagas

- ovttasbarggus ja gulahallamis, mánáid, rávisolbmuid ja sohka buolvaid gaskkas, skuvllaid ja ruovttuid ja eará ášahusaid gaskkas
- oahppama, ovdáneami, ahtanuššama ja vuodđogálggaid vuodđoáššiin ja eavttuin oppalaš dásis ja maiddá ieguđetlágan sosiála, mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš ja - kultuvrralaš konteavsttain
- oahppojođiheamis ja –birrasis
- sámi árbevirolaš máhtus ja dieđalaš máhtus ieguđetge fágasurggiid siskkobealde
- sámi oahppanoainnuin, sáme giela ja eará gielaid ovdánahttimis,
- ohppiid vuoigatvuodaid birra, sin ieguđetlágan bajásšaddandiliin, dásseárvvu ja identitehtabarggu birra mánát váttis diliin ja heivehuvvon oahpahusa birra
- mánggalágan bargovugiin, oahppanresursain ja -arenain ja mihttomeriid, sisdoalu, bargovugiid, árvoštallama ja ovttaskas ohppiid eavttuid oktiigullelašvuoda
- riikkaidgaskasaš- ja eamiálbmotjulggaštusain, sámi konvenšuvnnain ja našunála lágain
- davviriikka ja eamiálbmot oahppovuogádagain, –plánain ja láchavuoduin
- sámi, našunála ja internašunála dutkan ja ovdánahttin bargguin

Gálggat:

- doaibmá oahpaheaddjin, láidsteaddjin, ovttasbargoguoibmin, jođiheaddjin ja bagadallin
- oaidná, guldala ja atná árvvus sihke iežas, eará olbmuid ja guovlluid gielaid, dábiid, eallinvugiid ja árvvuid
- njálmmálaš ja čálalaš sáme gielmáhttu ja ámmátgiella, oahpahandáidu sáme giellii ja riikkagilli
- pláne, čađaha, árvoštallá ja reflektere oahpaheami okto ja ovttas earáiguin, guovtti ja mánggagielalaš geahččanvugiin, fágaid siste ja rastá, sámi árbevirolaš máhtu ja dieđalaš máhtu ja vásáhusvuodđosaš máhtu vuolggasajis
- lágida ja jođiha buriid ja hutkás oahppanbirrasiid ja dilálašvuodaid olbmo, giela ja luonddubirrasa oktiigullelašvuodas, estehtalaš ovdánahttimii, muosáhussii ja dovddiidussii
- jođiha, lágida ja árvoštallá mánggabealat oktiibiddjon mánna- /nuoraidjoavkkuid oahppama ja ovdáneami ieguđetlágan bargovugiid mielde ja heiveha oahpahusa ieguđetlágan ohppiid návccaide ja attáldagaide, beroštumiide ja sosiokultuvrralaš duogážiidda, heivehuvvon oahpahas ja fátmasteaddji oahppanbirrasii, nu ahte movttiidahtta oahppanhálu, ja čielgasit ovdanbuktá oahppanmihttomeriid
- ovddida iežas oahpaheaddjin šaddama identitehta ja kritihkalaččat reflektere iežas ja skuvlla geavadiid go ovdánahtta oahpaheaddjirolla ja profešuvdnaetihkalaš gažaldagaid
- sajusta, goziha ja ovddida (sámi) mánáid vuoigatvuodaid
- fievrrida máhtu sámi árbevirolaš oahppanoainnuin ja dáid sirdašumiid buolvvas bulvii meanuid, mitalusaid ja bargooassálastimiid bokte
- ádde globála gažaldagaid ja bistilis ovdáneami
- hálddaša dgt -geavaheami oahpahas ja fievrrida reflekterejeaddji servodatlaš perspektiivaid mediaovdáneamis ja dorvolaš geavaheami digitála arenain persovdnasuodjalusa ja jietnadanfriddjavuoda ektui

- bidjá johtui nuppástuhttin ja ovdánahttindoaimmaid, sihke ovttaskas ohppiid ja joavkkuid ektui ja skuvlla oppalaš perspektiivvas, ovttasbarggus váhnemiiguin, bargoustibiiguin, lagašservodagas ja ovttasbargofágaásahusaiguin
- atná teoriijaid ja dutkanbohtosiid oahpahasas
- ovddida ohppiide fidnoálggahangealbbu (entreprenørskap) ja searvvaha oahpaheapmái báikkálaš bargo-, kultuvra- ja servodateallima, árbediehtoguddiid ja resursaolbmuid
- Máhtta gádjunveahki, sihkarvuoda ja dáhkádusa

Oppalaš gelbbolašvuohta:

- máhtta sámi áššiid mánggabealatvuoda ja lea mielde nannemin sámi ja eará eamiálbmogiid bajásgeassin- ja oahppoásahusaid ulbmiliid iežas ja birastahtti servodagaide ja rájáidrasttideaddji ja kultuvrraid gaskasaš ovttasbargguid
- bidjá olmmošvuoigatvuodaid, toleránssa álbmogiid gaskkas ja etihkalaš dihtomielalašvuoda skuvlla árvovuođuin guovddáži
- návccat kritihkalaš reflekušvdnii iežas ja skuvlla geavadagain
- dovdá oahppo- ja bajásgeassinbirrašiid mat barget máná identitehta, gielaid ja kultuvrra nannemiin (siiddat, sohkaolvvaid deaivvadanbáikkid, searvelanjat, kultur- ja giellaguovddážit) ja máhtta hukset fierpmádagaid eará sámi ja eamiálbmotguovlluiguin
- oaidná iežas ja skuvlla oahppan- ja ámmátgelbbolašvuođaloktendárbbu
- nuppástuhttin- ja ovddidangelbbolašvuohta, mainna bastá dustet skuvlla boahttevuođas vai ovdánahtta buori geavada ja ámmátetihkalaš vuodđudusa
- ovddida demokratiijaáddejumi ja demokrátalaš oassálastima
- nanne sámi, riikkaidgaskasaš , mánggakultuvrralaš ja álgoálbmot áššiid skuvlla barggus ja oaččuha áddejumi sámiid álgoálbmotstáhtusa hárrái

8. Prográmma huksehus

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu 5.-10. oahppoprográmmas leat oktiibuot njeallje fága, main okta lea geatnegahtton fága, Pedagogihkka ja oahppimáhttu 60 oč. Dasto leat golbma oahpahasfága mas guhtege leat 60 oč. Ovttá oahpahasfága sadjai sáhtta válljet guokte 30 oč viidosas fága, main nubbi sáhtta skuvlarelevánta fága.

Sámi allaskuvla fállá oahpahusfágaid fágalaš ja ekonomalaš resurssaid vuodul. Dáid mearrida Sámi allaskuvlla dutkan ja oahppostivra. Oahpahusfágat fállonvuojit vuoruid mielde, go eai buot fágat fállonvuovo juohke jagi. Juohke joavkkus lea iežas sierra fágajuohkin.

Čuovvovaš fágat fállonvuojit VUO2012 jovkui oahppojaigiid 2012-2016:

JAHKI	FÁGAT ČAKČAT	FÁGAT GIÐÐAT	Hárjehallan, oktiibuot 105 beaivvi
1 jagi	Pedagogihkka ja oahppimáhttu 10 oč -Oahppoovttadat 1, 10 oč Sámegiella ja girjjálašvuohta 20oč - Oahppoovttadat 1, 15 oč - Oahppoovttadat 2, 5 oč	Pedagogihkka ja oahppimáhttu 5 oč -Oahppoovttadat 1, 5 oč Sámegiella ja girjjálašvuohta 25 oč -Oahppoovttadat 2, 10 oč -Oahppoovttadat 3, 15 oč	6 vahku
2	Pedagogihkka ja oahppimáhttu 15 oč Oahppoovttadat 2, 15 oč Sámegiella ja girjjálašvuohta 15 oč Oahppoovttadat 4, 15 oč	Luonddufága 1, 30 oč Dahje Dárogiella 1 30 oč/ Suomagiella 1 30 oč/ Ruotagiella 1 30 oč	6 vahku
3	Pedagogihkka ja oahppimáhttu 15 oč Oahppoovttadat 3, 15 oč Luonddufága 2, 15 oč Dahje Dárogiella 2, 15 oč/ Suomagiella 2, 15 oč/ Ruotagiella 2, 15 oč	Pedagogihkka ja oahppimáhttu 15 oč Oahppoovttadat 4, 15 oč BA-bargu Luonddufága 2, 15 oč Dahje Dárogiella 2, 15 oč/ Suomagiella 2, 15 oč/ Ruotagiella 2, 15 oč	6 vahku
4	Servodatfága 1, 30 oč	Servodatfága 2, 30 oč	3 vahku

Molssaektun lea vejolaš álgit masterohppui goalmát jagi maŋŋil. Njealját jahki lea dalle masteroahpu vuosttaš jahki. Masteroahppu lea oktiibuot 5 jagi (3+2). Masteroahpuide leat iešguđet fágalaš sisabeassanvuodut.

Studeanta sáhtta, jus vejolaš, omd. lonohallanprográmmaid bokte, válljet eará fága muhtun allaskuvlla ovdal válljejuvnon fága/-id sadjái.

Vuolábealde lea tabealla mas ovdanbohtet Sámi allaskuvlla fállan oahpahusfágat 5.-10. oahpus. Dát fágat fállonvuojit allaskuvlla siskkáldas fágalaš ja ekonomalaš resurssaid mielde.

Čuovvovaš fágaid sáhtta Sámi allaskuvla fállat oahpahusfágan 5-10 ohppui

Vejolaš válljenmuni oahppoovttadagat, oahpahusfágat

Koda	Oahppoovttadaga namma	Oahppočuoggát	G/V*
V5SAM	5-10 Sámeigiella ja girjjálašvuohta 1 ja 2	60	V
V5NOR	5-10 Dárogiella 1 ja 2	60	V
V5SVE	5-10 Ruotagiella 1 ja 2	60	V
V5SUO	5-10 Suomagiella 1 ja 2	60	V
V5LUO	5-10 Luonddufága 1 ja 2	60	V
V5MAT	5-10 Matematihka 1 ja 2	60	V
V5LAS	5-10 Lášmmohallan 1 ja 2	60	V
V5ENG	5-10 Engelasgiella 1 ja 2	60	V
V5DUO	5-10 Duodji ja dáidda 1 ja 2	60	V
V5SER	5-10 Servodatfága 1 ja 2	60	V
V5REE	5-10 Religiovdna, eallinoaidnu ja etihka 1 ja 2	60	V

*) G – geatnegahtton oahppoovttadat, V – Válljenmuni oahppoovttadat

Studeanta sáhtta válljet kombineret oahpahusfága ja skuvlarelevánta fága. Dan dahká nu ahte lohka oahpahusfága dušše 30 oč ja ovtta 30 oč viidosáš skuvlarelevántta fága vuodđoskuvlaoahpaheaddjoahpu oassin.

Vuollelis oainnat ovdamearkkaid muhtun skuvlarelevánta fágain, maid Sámi allaskuvla fállá. Maiddái eará fágat sáhttet leat relevánttat skuvlii ja oahpaheaddjiámmáhii.

Válljenmuni oahppoovttadagat, skuvlarelevánta fágat:

- Sámi historjá 1 ja 2
- Earenoamáš pedagogihkka 1
- Oahpponeavvopedagogihkka 1
- Guovtte- ja mánggakultuvrrat pedagogihkka
- Sámi oahppojođihanoahppu 1, 2 ja 3

Oktiibuot sáhtta lohkat dain: 30 oč

9. Oahppanvuogit

Digigiisá

Vuodđoskuvlaoahpaheaddjoahppu 5.-10. dássi lea profešuvdnoahppu mas oassálastin ja ovttasbargu leat guovddážiis. Oahppu lágiduvvo geabbilis málle mielde, mii mearkkaša ahte studeanta oahppanaktivitehtat lágiduvvojit sihke nehtas ja deaivvadeamiin Sámi allaskuvllas. Dán málle gohčodit “Neahttadoarjjaoahppan”. Sámi allaskuvlla virtuella oahpahuslávdi, váldogulahallanbáiki ja diehtujuohkinbáiki lea *Digigiisá*. Digigiisái čohkkejuvvojit buot oahpu guoski áššit nugo plánat, lohkanbadjeplánat, logaldallamat, bargobihtát, fágalaš ságastallamat, bagadallan, studeantabargguid geigemat, fágaoahpaheddjiid árvvoštallamat ja nu ain. Studeanta galgá beaivválaččat čuovvut Digigiisá, ja studeanttas lea alddis ovddasvástádus

háhkát dieđuid. Studeanttain galgá leat pc, mas lea interneahhta ja heivvolaš tehnikkalaš prográmmat.

Studeantaweb

Formálalaš dieđut ja gulahallan Sámi allaskuvllain lea dihto studeantaweb bokte. Čujuhus studeantaweb:ii lea Sámi allaskuvlla ruovttusiiddus. Studentweb:as sáhtta iežas dieđihit oahpahussii ja eksámenii buot oahppoovttadagain maid čađaha čuovvovaš lohkanbajis. Dán dahká go leat máksán lohkanbadjedivada ja go dárkkista ahte buot oahput/oahppoovttadagat leat du progreshuvdna-/oahpahusplánas.

Studeantaaktiivvalaš bargovuogit

Studeantaaktiivvalaš bargovuogit leat guovddážis. Lágiduvvon oahpahus lea doarjjan studeantta oahppamii. Studeanttain vurdojuvvo iešheanalašvuohta ja ahte aktiivvalaččat oassálastet oahppanaktivitehtaide neahtas ja deaivvademiin. Bargo- ja oahppanvuogit leat earret eará logaldallamat, blogga- ja forumčállin, fágalogga- ja eará loggačállin, bargobájit, seminárat, joavkobarggut, bagadallamat, oktagaslaš barggut, iehčanassii ja ovttas earáiguin lohkan ja reflekteren ja nu ain. Logaldallamat leat sihke klássalanjas, “online” neahtas ja báddejuvvon ovdagihtii mat biddjojit Digigiisái. Oahpu iešguđet fágaid fágaplánain leat oahppanjokosot, sisdoallu, geatnegahtton bargogáibádusat, hárjehallamat, eksámenat ja lohkanmearri čilgejuvvon. Hárjehallamii lea sierra fágaplána ja njuolggadusat, mii gullá oktii fágaplánaiguin ja prográmmaplánain. Iešguđetlágan bargogáibádusat galget leat dohkkehuvvon fágaoahpaheddjiid bealis ovdal go studeanta beassá eksámeniidda. Bargogáibádusaid čađaheapmi ja organiseren leat čadnon plánaide mat biddjojit vahkkuide, mat Digigiissás gohčoduvvojit “Lekšuvdnan”. Juohke vahku lea sierra lekšuvdna (plána) mas ovdanbohtet doaimmat ja barggut, lohkanmušat ja logaldallamat. Vurdojuvvo ahte studeanttain ieža maiddái ovttas ásahtit bargujoavkkuid mat ovttasbarget bargobájiin ja neahta bokte. Guovddáš oahppanjokosiid ulbmilin lea hástalit ja ovdánahttit studeanttain fágakritihkalaš reflekšuvnnaid. Fágaloggat, bagadallamat ja profeshuvdnamáhppa geavahuvvojit reaidun šaddat dihtomiellalažžan iežas oahppamis. Oahppanmállet leat:

- Oahppan barggu vuodul, studeantaaktiivvalaš bargomálla
- Reflekšuvdna
- Iešheanalašvuohta ja ovddasvástádus

Deaivvadeamit allaskuvllas

Prinsihpalaččat leat buot oahppanaktivitehtat geatnegahtton. Neahttaaktivitehtain lea studeanttain stuorát friddjavuohta goas jándoris dáid čađahit. Fysalaš deaivvadeamit mat lágiduvvojit Sámi allaskuvllas leat geatnegahtton ja dain ii sáhte studeanta jávkat muđui go dohkálaš sivaidd geažil nugo omd. buohccindieđihemiid vuodul. Jávkkan deaivvademiin galgá

diedihuvvot dahje šiehtaduvvot ovdagihtii, ja jávkanáiggi bargogáibádusaid galgá manjel válbmet. Skuvlabirrasis studeanttain lea oahpahusa olis vuoigatvuohta geavahit girjerádjosa, interneahtha, bargolanjaid, oahpahus-, seminára- ja čoahkkinlanjaid, luoikkahit teknihkalaš bargoneavvuid ja govva- ja jietnastudioid.

Bagadallamat

Juohke máhttoviidodagas lea okta dahje moadde fágaovddasvástideaddji, fágalaš gulahallanolmmožin, láidsteaddjin, movttiideaddjin ja bagadallin studeanttaide fágalaččat ja profešuvnna ektui. Fágaoahpaheadjit barget teamain, maid jođiha sierra oahppojođiheadji. Bagadallamat čađahuvvot iešguđet vugiid mielde, sihke ovttaskas studeanttain muhto maiddái joavkkuin ja luohkás, nugo ságastallamiin neahas dahje deaivvademiin allaskuvllas, bagadallan čađahuvvon bargguid oktavuodas ja nu ain. Bagadallamat dábálaččat galget šiehtaduvvot ovdagihtii, ja studeanta galgá ráhkkanit bagadallamiidda.

Bargohárjehallamat

Bargohárjehallamiin juohke studeanttas lea hárjehallanbagadalli, gii bagadallá studeantta hárjehallanáigodagas ja hárjehallanbargguin. Dábálaččat lágiduvvo bargohárjehallan nu ahte 2-4 studeantta leat ovttá hárjehallanjoavkkus. Bargohárjehallamat leat geatnegahtton.

10. Árvvoštallanvuogit ja profešuvdnamáhppa

Eksámeniid olis studeanta árvvoštallojuvvo fágaid ja oahpu sierra ja oppalaš oahppanjoksosiid ektui, iešguđet vugiid mielde. Iešguđet vuogit galget hárjehit studeantta čilget, ákkastallat, mitalit ja dokumenteret. Eksámenuogit sáhttet leat čálalaš skuvlaeksámen, ruovttueksámen, njálmmálaš eksámen, prošeaktabarggut, praktihkalaš ovdanbuktimat jna. Juohke fágaplána čilge makkár eksámenuohki guđege fágas lea. Árvvoštallanvuogádat mii geavahuvvo lea bustávvaárvosáni A- F, mas A lea buoremus árvosátni, E vuolimus ceavzinárvosátni ja F mearkaša ahte ii leat ceavzán. Sáhttet maid geavahuvvot árvosáni Dohkkehuvvon/li dohkkehuvvon dahje Ceavzán/li ceavzán (omd. hárjehallamiid oktavuodas)

Guovddáš oassi árvvoštallanvugiin lea studeantta iežas čállin ja reflekšuvdna maid vurke sierra profešuvdnamáhppii. Juohke studeanta galgá alcces čohkket profešuvdnamáhppa, mii čuovvu studeantta olles oahppoáigodaga, ja čájeha studeantta fágalaš, persovnnalaš ja ámmátlaš ovdáneami. Profešuvdnamáhppa dokumentere studeantta čađahan doaimmaid, oahppama ja ovdáneami oppalaččat, ja lea vuodđun progresuvdnačuovvolemiide. Juohke fágas galgá leat oassi profešuvdnamáhppas, ja galgá leat veahkkin studentii oaidnit profešuvnna oppalašvuođa.

Profešuvdnamáhpas sáhtta osiid bidjat loahpalaš formálalaš árvvoštallamii nugo pedagogihkka ja oahppomáhttu -fágas. Oasit mat leat oassin profešuvdnamáhpas ovdanbohtet fágaplánain.

11. Studeantaid dohkálašvuodaárvvoštallan

Oppalaš dohkálašvuodaárvvoštallan lea ollislaš árvvoštallan das, mo studeantta doaibmá oahpaheaddjin fágalaččat, pedagogalaččat ja olmmošlaččat (persovnnalaččat). Árvvoštallamis deattuhuvvojit erenoamážit, leatgo studeanttas vurdojuvvon eavttut doaibmat oahpaheaddjin, mo doaibmá oahppodilis, mo ceavzá eksámeniin ja hárvhallamiin. Dohkálašvuodaárvvoštallan vuodđuduvvá universitehtaid ja allaskuvllaid láhkii § 4-10 ja máhttodepartemeantta mearridan dohkálašvuodanjuolggadusaide (geassemánu 2006). Dohkálašvuodaárvvoštallan čuovvu juohke studeantta oppa oahppoáiggi, ja galgá sihkkarastit ahte studeanta lea árvvoštallojuvvon ja dohkkehuvvon oahpaheaddjiámmáhii. Dohkálašvuodaortnega vuodđun galgá luohtámuš studeantta iežas iešheanalásvuhtii mas oahppoásahus ovttasbarggus galgá hukset studeantajoavkkuin, hárvhallanskuvllaiguin ja servodagain buori sámi oahppofáldaga, sámi oahpaheaddjioahpu.

12. Bargo- ja joatkaoahppovejolašvuodát

Oahppoprográmma ráhkkanahhtá ja addá spesialiserejuvvon gelbbolašvuoda bargat vuodđoskuvllas oahppoluohkái 5. luohká ja 10. luohká gaskkas. Oahppu addá vejolašvuoda joatkaoahpuiguin joatkit, earret eará masteriin. Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu addá muđui mánggabealat gelbbolašvuoda sámi áššiid ja servodaga birra, dieđalaš ja fágalaš máhtu.

13. Eará dieđut

13.1 Lonohallanstudeantan ja internašunaliseren

Studeanta galgá golbma vuosttaš jagi lohkat Sámi allaskuvllas. Njealját oahppojagi son sáhtta vuolgit eará oahppoásahussii Norggas dahje olgoriikii. Lea vejolaš vuolgit sihke hárvhallamiidda ja lohkat válljenmuni oasi fágaid eará sajis. Sámi allaskuvla ovttasbargá mánggaid ásahusaiguin. Allaskuvla lea omd. mielde University of the Arctic -fierpmádagas, mii ovttasbargá ártalaš alit oahppoásahusaiguin ja verddeprográmma bokte ovttasbargá eará eamitálbmotásahusain Canadas ja Ruoššaš. SA lea mielde ja jođiha Sámi oahpaheaddjioahpuid fierpmádaga, Samisk region 7. Dat lea sisriikkalaš fierpmádat Norggas mas leat 5 ásahusa mielde. Sámi allaskuvlla lassin leat mielde vel Romssa universitehta, Finnmárkku allaskuvla, Nordlándda universitehta ja Davvi-Trøndelaga allaskuvla.

13.2 Oahppokvalitehta

Sámi allaskuvla deattuha oahppokvalitehta, ja kvalitehta galgá oppa áigge leat guovddážis. Studeanttat geat váldet sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpu Sámi allaskuvllas galget oažžut buori oahpu ja vuoddu doaibmagoahtit oahpaheaddjin. Sámi allaskuvlla kvalitehtavuogádaga vuodul bargojuvvo systemáhtalaččat kvalitehtain, sihke sámi ja eamiálbmot perspektiivvas ja dábálaš majoritehtaservodatlaš perspektiivvas.

Oahppokvalitehta sihkarastin ja nannen lea bargiid ja studeanttaid ovddasvástádus. Árvoštallamat galget leat objektiivalaččat ja rievttalaččat, sihke studeanttain ja bargiin. Muđui čujuhuvvo allaskuvlla kvalitehtavuogádahkii.

Kvalitehta nannemii leat čuovvovaš doaibmabijut:

- Progrešuvdnašiehtadus juohke studeanttain ja čuovvoleapmi
- Bagadallan, ovttaskas- ja joavkobagadallamat
- Oahpuid árvoštallamat, studeantaárvoštallamat ja fágareporttat
- Čoahkkimat luohhtámušolbmuiguin ja árvoštallančoahkkimat luohkáin.